

Chết là một phần của đời sống chúng ta. Cho dù chúng ta thích hay không, nó bắt buộc phải xảy ra. Thay vì tránh nghĩ về điều đó, chúng ta tốt hơn thà hiểu ý nghĩa của nó



Đi đi n về cái chết trong một trạng thái an bình là một việc khó. Theo ý nghĩa thông thường, chúng ta có hai cung cách để đối phó với rủi ro và khổ đau. Thứ nhất, để ngăn ngừa là cố gắng tránh rủi ro, để nó ngoài tầm触及 chúng ta, mặc dù thực tế việc này đôi khi không khả thi. Một cung cách khác để đối phó với việc này là nhìn một cách trực tiếp vào rủi ro và phân tích nó, làm cho nó quen thuộc với chúng ta và làm cho rõ ràng rằng nó là một phần trong đời sống của tất cả chúng ta.

Tôi đã được dạy rằng thân thể và bệnh tật. Bệnh tật xảy ra. Đau không phải là điều gì đáng ngại; đau là một phần của tự nhiên và sự thực của đời sống. Nó xảy ra vì thân thể yếu. Dĩ nhiên chúng ta có quy định để tránh bệnh tật và đau, nhưng thay cho những nỗ lực này, khi bệnh tật xảy ra, tốt hơn là chấp nhận nó. Trong khi chúng ta nên làm mọi nỗ lực để chữa trị một cách nhanh chóng nếu có thể, chúng ta không nên có thêm những sự căng thẳng tinh thần. Như đức hành giả Nāgārjuna, Tịch Thiên đã nói: "Nếu có một phương cách để vượt thoát khỏi khổ đau, thì không cần phải lo lắng; nếu không có cách nào để chiến thắng đau đớn thì lo lắng không ích gì." Lo ngại thái độ hợp lý là lợi ích vô cùng.

Bây giờ tôi muốn nói về cái chết. Chết là một phần của đời sống chúng ta. Cho dù chúng ta thích hay không, nó bắt buộc phải xảy ra. Thay vì tránh nghĩ về điều đó, chúng ta tốt hơn thà hiểu ý nghĩa của nó. Trên tin tức, chúng ta thường thấy những vụ ám sát và chết chóc, những mất mát đáng sợ, những nghĩ rằng cái chết xảy ra cho những người khác, không phải cho chính họ. Lo ngại thái độ như thế là sai lầm. Tất cả chúng ta có cùng thân thể, cùng da thịt con

ngôi, và vì thế chúng ta sẽ chết. Dĩ nhiên, có một số khác biệt lớn giữa cái chết tự nhiên và cái chết do tai nạn, nhưng một cách căn bản cái chết sẽ đến cho mọi người. Nếu ngay từ đầu thái độ của chúng ta là, "Vâng, cái chết là một bộ phận của đời sống chúng ta," sau đó có thể dễ dàng hơn để đi đi n. Vì thế có hai loại tiếp cận khác nhau để đi đi n và một vấn đề. Một là chết đến gần né tránh nó bằng việc không nghĩ về nó. Thứ khác hiểu quả hơn là đi đi n một cách trực tiếp vì thế chúng ta đã ý thức về nó. Một cách tổng quát, có hai loại rớt rớt hay khổ đau: với một loại, có thể là bằng việc tiếp nhận một loại thái độ nào đó, người ta sẽ có thể thoát sự giam cầm thiêu đốt của khổ đau và bận khoăn. Tuy nhiên, có thể có những loại rớt rớt và khổ đau khác, nhưng loại mà tiếp nhận một loại thái độ nào đó và một cung cách suy nghĩ có thể không nhất thiết giam cầm thiêu đốt của khổ đau, nhưng đi xuống và vào chu kỳ buồn cho chúng ta đi đi n và chúng.

Khi những điều bất hạnh xảy ra trong cuộc đời chúng ta có hai kết quả có thể. Một khả năng là tình thần bị tê liệt, bận khoăn, sợ hãi, nghi ngờ, chán nản, và cuối cùng suy nhược, và, trong trường hợp tệ hơn là chết, ngay cả tự tử. Đó là một cách. Một khả năng khác, là do bài kinh nghiệm thấm thía, chúng ta trở nên thức tỉnh hơn, chúng ta trở nên vững chắc hơn. Với năng lực của khảo sát, kinh nghiệm bị thử thách có thể làm chúng ta mạnh mẽ hơn và gia tăng sự tin và tự quyết. Sự kiên bền hạnh phúc có thể là nguồn gốc của sức mạnh nội tâm.

Sự thành công của cuộc đời và tiếp nối lại của chúng ta, như tôi đã từng nói, tùy thuộc trên đức tin và quyết tâm hay lòng tin cá nhân của chúng ta. Qua những kinh nghiệm khó khăn, đời sống đôi khi trở nên đầy ý nghĩa hơn. Nếu chúng ta nhìn vào những người tử lúc bắt đầu cuộc sống của họ, đã có một thời, chúng ta có thể thấy rằng khi những sự việc như bé xảy ra, họ đã mau mắn đánh mất hy vọng hay tức giận. Nhưng người khác, như thế họ những người Anh Quốc, trải qua Thế Chiến Thứ Hai, đã phát triển những thái độ tinh thần mạnh mẽ hơn như một kết quả từ những khó khăn của họ. Tôi nghĩ, người đã có nhu cầu những kinh nghiệm khôn khó có thể đứng vững vàng hơn trong khuôn mặt của những rớt rớt hơn là những người chưa bao giờ trải nghiệm khổ đau. Từ góc nhìn này, thế thì, một khó khăn nào đó có thể là một bài học tốt cho cuộc đời của chúng ta.

Bây giờ có phải thái độ này chính là một cách để là người chính mình? Một cách cá nhân, tôi đã đánh mất quê hương và tôi hiện nay ở đây, trong quê hương tôi có nhiều sự tàn phá, khổ đau, và bất hạnh. Tôi đã dành không chỉ phần lớn đời sống của tôi mà cũng là phần quan trọng nhất của cuộc sống của tôi bên ngoài Tây Tạng. Nếu quý vị nghĩ về điều này từ góc nhìn đó mà thôi, hiếm mà có điều gì là tích cực. Nhưng từ một khía cạnh khác, chúng ta có thể thấy rằng do bài những bất hạnh này, tôi đã có một loại từ khác, chúng ta không chỉ có những người khác nhau từ những truyền thống khác nhau, và cũng gặp gỡ những nhà khoa học từ những lĩnh vực khác nhau. Từ những kinh nghiệm đó, đời sống của tôi đã được làm phong phú thêm rất nhiều và tôi đã học được nhiều thứ đáng giá khác. Do vậy những kinh nghiệm bị thử thách của tôi cũng có những khía cạnh giá trị.

Nhìn vào những vấn đề như những khía cạnh khác nhau thì sẽ làm nên những gánh nặng tinh thần hay những sự thất vọng. Theo quan điểm của nhà Phật, mọi sự kiên cố có thể được thay thế bởi những thứ khác nhau. Rồi hiếm hay không thì có một sự kiên cố có thể là tiêu cực từ một quan điểm. Do thế, thì hậu ích khi đi xuống gì đó xảy ra để có góc nhìn nó từ những khía cạnh khác nhau và rồi chúng ta có thể thấy rằng khía cạnh tích cực hay hậu ích.

Hơn thế nữa, nếu đi u gì d y x y ra, r t l i ích đ th c hi n m t s so sánh ngay l p t c v i m t s ki n nào khác hay v i nh ng s ki n c a ng i khác hay qu c gia khác. Đi u này cũng r t l i l c trong vi c duy trì s hòa bình trong tâm h n c a chúng ta.

Bây giờ tôi s g i i thích, nh m t th y tu Đ o Ph t, đi phó v i cái chết nh th nào? Đc Ph t đã d y nh ng nguyên t c v B n Chân Lý Cao Quý, đ u tiên là S th t v Kh đau. S th t v Kh đau đ c d y trong ph m vi c a ba đ c tr ng t n t i, th nh t là vô th ng. Khi nói v b n chết c a vô th ng, chúng ta ph i hi u trong tâm r ng có hai trình đ . M t là trình đ thô, khá rõ ràng và là s ch m d t vi c ti p t c m t đ i s ng hay m t s ki n. Nh ng b n chết vô th ng đ c d y trong s liên h v i B n Chân Lý Cao Quý liên quan đ n nh ng khía c nh vi t h n c a vô th ng, b n chết nh t th i c a s t n t i.

Giáo hu n c a Đc Ph t v nh ng khía c nh vi t h n v b n chết vô th ng c a s luân h i h ng đ n vi c thi t l p m t s đánh giá v b n chết b t t i t nhiên trong s hi n h u c a chúng ta. Nếu chúng ta thông hi u b n chết c a vô th ng m t cách đúng đ n, chúng ta s th u hi u là nó b c l r ng b t c s t n t i nào đ c s n sinh m t cách ng u nhiên, đ y là, nh ng th hình thành nh m t k t qu c a nguyên nhân và đi u ki n (nhân duyên), hoàn toàn tùy thu c trên nguyên nhân và đi u ki n cho s t n t i c a chúng.

Không chết th , mà ngay chính nguyên nhân và đi u ki n s n xu t ra chúng cũng mang đ n s tan r và ch m d t c a chính nh ng th c th đó. Do v y, trong nh ng h t gi ng nguyên nhân c a nh ng s ki n là h t gi ng c a s ch m d t và tan r c a chúng. Khi đi u này đ c liên h đ n s th u hi u v b n chết vô th ng c a nh ng t p h p u n, thân th và tâm th c, th thì đây, nguyên nhân liên quan đ n th tr ng si mê c a tâm th c, mà đ y chính là g c r c a s t n t i, và đi u này bi u l r ng chính s t n t i v t lý c a chúng ta, s t n t i thân th c a chúng ta, là b kh ng chết r t nhi u b i th tr ng si mê c a tâm th c.

Nh ng đ y là b i s ph n chi u th nh t trên nh ng trình đ thô thi n c a vô th ng mà ng i ta cu i cùng đ a đ n m t s đánh giá v nh ng th tr ng vi t c a vô th ng. Và b ng đi u này, ng i ta s có th đi đi n và chinh ph c s ch p tr c v tính th ng còn hay s hi n h u ngo i t i c a đ c tính chính mình hay t ngã, b i vì s ch p tr c này vào tính th ng còn đã thúc đ y chúng ta bám víu vào chính "đ c tính hi n t i" hay nh ng v n đ c a c cu c đ i riêng ta mà thôi. B ng vi c gi i t a s kìm k p c a ch p tr c dai d ng trong chúng ta, chúng ta s trong m t v th t t đ p h n đ nh n th c nh ng giá tr c a vi c làm vì nh ng đ i s ng t ng lai c a chúng ta.

M t trong nh ng lý do t i sao mà t nh th c v cái chết và vô th ng là r t thi t y u trong s th c hành c a nhà Ph t là vi c quan tâm đ n th tr ng tâm th c c a chúng ta t i th i đi m lâm chung có m t h qu r t l n trong vi c quy t đ nh hình th c nào c a tái sinh mà chúng ta có th s ti p nh n. Cho dù nó là m t th tr ng tích c c hay tiêu c c c a tâm th c, ng i ta s có m t tác đ ng to l n. Do v y, s th c hành c a Đ o Ph t nh n m nh t m quan tr ng vô cùng c a s t nh giác v cái chết và vô th ng.

M c dù m c tiêu chính c a m t c p b c t nh giác cao đ v vô th ng đ rèn luy n chính mình vì th vào th i đi m lâm chung ng i ta s trong m t th tr ng tâm linh đ o đ c và tích c c, và s b o đ m cho m t s tái sinh tích c c, cũng có nh ng l i ích khác. M t trong nh ng tác

đ ng ph tích c c c a vi c duy trì m t c p b c t nh th c cao đ v cái ch t là nó s chu n b cho chúng ta đ n m t m c đ t i đa nh th , khi ng i ta th t s đ i đi n v i cái ch t, ng i ta s trong m t v th t h n đ duy trì s hi n đi n tâm th c c a ng i y. Đ c bi t trong m t tông tantra, hành gi quan tâm r ng th tr ng tâm linh mà ng i ta tr i qua t i th i đi m lâm chung là c k vi t , do b i trình đ vi t c a th n th c, nó cũng có m t năng l c to l n và tác đ ng trên s t ng t c tinh th n c a hành gi . Do v y trong s th c hành m t tông, chúng ta th y có nhi u nh n m nh đ t trong nh ng thi n quán liên h cái ch t và cũng nh cá nhân t i th i đi m lâm chung không ch duy trì s hi n đi n tâm th c c a ng i y, mà cũng là trong v th đ s đ ng th tr ng vi t y c a th n th c m t cách hi u qu đ i v i vi c nh n ra con đ ng [th c ch ng con đ ng tu t p].

Đ y là b i đi u này, chúng ta th y nhi u thi n quán m t tông, m t cách k thu t đ c bi t nh "thi n quán b n tôn du già[1]" b i vì chúng là nh ng thi n quán v nh ng b n tôn, liên h đ n ti n trình hòa tan, ph n chi u trên s hòa tan c a nh ng y u t mà hành gi tr i nghi m vào th i đi m lâm chung. Trong th c t , theo quan đi m m t tông, toàn b ti n trình c a t n t i [luân h i] đ c gi i thích trong đ ng th c c a ba giai t ng đ c bi t nh "ch t", "trung m thân", và "tái sinh". T t c ba giai t ng t n t i này đ c th y nh nh ng th tr ng hay bi u hi n c a th n th c và nh ng năng l ng ph i h p hay đ y th n th c t i, vì th th tr ng trung m và tái sinh không gì khác h n là nh ng c p đ đa đ ng c a th n th c và năng l ng vi t . M t thí đ c a nh ng th tr ng dao đ ng có th đ c th y trong s hi n h u h ng ngày c a chúng ta, khi mà su t hai m i b n gi m t ngày chúng ta đi qua m t chu k c a ng sấu, th i gian th c gi c và tình tr ng m ng . S t n t i h ng ngày c a chúng ta trong th c t đ c đ c tr ng b i ba giai t ng này.

Khi nói v nh ng s phân bi t đ c th c hi n trong m t đi n Tantra gi a nh ng trình đ vi t và thô thi n c a th c và tâm, tôi nghĩ đi u quan tr ng đ gi trong tâm nh ng gì chúng tôi mu n nói qua "th c tinh th n" m t cách chính xác. Thông th ng ng i ta có n t ng r ng khi chúng ta nói v 'th c tinh th n th sáu[2]' có m t lo i nào đó c a lo i th c t tr mà nó hoàn toàn đ c l p v i th tr ng c a thân th và trong m t cách nó là th t ng đ ng v i linh h n. Nh ng đây là m t s th u hi u sai l m. Cá nhân tôi nghĩ r ng n u th m tra th gi i tinh th n c a chúng ta, chúng ta s th y r ng h u h t các th tr ng tinh th n và ch c năng tinh th n c a chúng ta có nh ng y u t v t lý t ng liên tr c ti p. Không ch nh ng 'th c c m giác[3]', mà cũng nhi u nh ng gì chúng ta g i là th c tinh th n có nh ng căn b n sinh h c và là liên k t m t cách m t thi t v i nh ng tình tr ng c a thân th , gi ng nh nh ng nhà khoa h c nói r ng não b và h th ng th n kinh là nh ng căn b n sinh h c chính y u c a nhi u kinh nghi m ý th c c a chúng ta. Do th , khi nh ng tình tr ng thân th ng ng l i, nh ng ch c năng tinh th n này cũng ch m đ t.

Nh ng câu h i th t s là: đi u gì làm cho nó có th cho nh ng căn b n v t lý hay nh ng tình tr ng sinh h c cho phát sinh m t s ki n tinh th n c a t nh th c? Ph t Giáo đ c bi t là m t tông tantric , s gi ng gi i h ng t i nh ng gì đ c bi t nh là th tr ng Linh Quang[4] vi t , là đi u có th đ c xem nh đ c l p v i căn b n sinh h c. Và chính th tr ng Linh Quang này c a tâm là trình đ vi t nh t c a th c là đi u khi nó t ng tác v i căn b n sinh h c s cho phát sinh t t c ý th c và nh ng s ki n nh n th c c a chúng ta.

Có nh ng bi u hi n nào đ y c a s t n t i v nh ng gì đ c g i là th tr ng Linh Quang c a

tâm. Có nh ng đ u hi u mà thông th ng có khuynh h ng có kh năng h n cho nh ng hành gi tôn giáo. Thí d , trong c ng đ ng Tây T ng l u vong, có nh ng tr ng h p khi ng i ta đ c tuyên b là ch t lâm sàng, đó là, ch c năng c a não b đã ng ng và não b đã ch t nh ng s phân h y ch a b t đ u, và h duy trì trong tình tr ng y nhi u ngày cho đ n khi k t thúc. Thí d , ngài giáo th quá c c a chính tôi, Kyabje Ling Rinpoche, đã duy trì trong tình tr ng đó đ n 13 ngày. Ngài đ c tuyên b là ch t lâm sàng và đã tr i qua s ch t c a não b , nh ng thân th c a ngài t p t c duy trì t i nhu n và không phân h y trong 13 ngày.

Bây gi ph i có m t s gi i thích nào đ y cho đi u này. S gi i thích c a Đ o Ph t là trong tình tr ng y, cá nhân ch a th t s ch t mà đúng h n là trong ti n trình c a cái ch t. Ph t Giáo s gi i thích r ng m c dù m i quan h thân-tâm có th đã ng ng đ t hi n nhiên, ã trình đ th , nh ng nó ch a ch m đ t c p đ vi t . Theo m t đi n đ c bi t đ c bi t nh Bí M t T p H i (Guhyasamaja Tantra), khi m t con ng i đi qua ti n trình c a cái ch t, có m t giai đo n nào đó c a hòa tan. T s tan bi n đó vào trong th tr ng Linh Quang có m t chu trình đ o ng c và khi chu trình đó đ t đ n m t giai t ng nào đ y, m t đ i s ng m i b t đ u đ c g i là tái sinh. Sau đó s tái sinh duy trì và con ng i m t l n n a đi qua m t ti n trình c a hòa tan. Có th nói r ng, ch t i giai t ng trung gian khi nh ng y u t tan bi n vào trong Linh Quang và t đ y tái sinh kh i vào trong m t hình s c m i. Vì v y, ch t không gì khác h n nh ng đi m trung gian này khi nh ng y u t sinh h c đã đ ng c a con ng i hòa tan vào trong đi m Linh Quang.

Khi quan tâm đ n ti n trình tan bi n th t s c a nh ng y u t đã đ ng, m t đi n đ c p nh ng giai t ng khác nhau c a hòa tan và nh ng đ u hi u ph i h p v i chúng. Thí d , trong tr ng h p hòa tan c a nh ng c p đ th h n c a nh ng y u t , có c hai đ u hi u n i t i và ngo i t i và nh ng bi u hi n đánh đ u s hòa tan. Khi đi đ n nh ng y u t vi t , ch có nh ng đ u hi u n i t i ch ng h n nh o nh,v.v...

Đã có m t s quan tâm l n m nh trong nh ng nhà khoa h c, nh ng ng i đang th c hi n nh ng nghiên c u v cái ch t, đ c bi t nh ng đ u hi u n i t i và ngo i t i. Nh m t Ph t t , tôi nghĩ th t r t quan tr ng cho chúng ta đ c nh giác v nh ng kh o sát c a nh ng nhà khoa h c đang làm. Tuy nhiên, chúng ta ph i có th phân bi t gi a nh ng hi n t ng v n t p t c v t kh i nh ng ph ng pháp phân tích khoa h c hi n h u và nh ng hi n t ng có th th y nh b bác b b i nh ng ph ng pháp và s kh o sát c a khoa h c hi n h u. Tôi nói r ng n u nh ng hi n t ng nào đ y có th th y nh b ch ng t là sai b i khoa h c qua s kh o sát khoa h c và ph ng pháp khoa h c, tôi nghĩ nh nh ng Ph t t chúng tôi ph i quan tâm tôn tr ng nh ng k t lu n này.

Nh cái ch t tr nên đi u gì đ y quen thu c v i chúng ta, khi chúng ta có m t tri th c nào đ y trong ti n trình c a nó và có th nh n ra nh ng bi u hi n n i t i và ngo i t i, chúng ta ph i chu n b cho nó. Theo kinh nghi m c a riêng tôi, tôi v n không tin t ng r ng t i th i đi m c a cái ch t tôi s th t s áp đ ng t t c nh ng s th c t p này đ i v i nh ng gì tôi đã chu n b . Tôi không b o đ m! Tuy nhiên, th nh tho ng khi tôi nghĩ v cái ch t, tôi có m t s sôi n i nào đ y. Thay vì s hãi, tôi có m t c m nh n v s tò mò và đi u này làm nó d dàng h n cho tôi ch p nh n cái ch t. Tôi t h i tôi có th áp đ ng nh ng s th c t p này đ n m c đ này. Dĩ nhiên, s bản khoãn duy nh t c a tôi n u tôi ch t ngày hôm nay là, "Ô, nh ng gì s x y ra Tây T ng? N n văn hóa Tây T ng s ra sao? Th c tr ng c a sáu tri u ng i Tây T ng s ra sao? Đây là s quan tâm chính c a tôi. V m t khác, tôi không c m th y s hãi cái ch t. Có l , tôi có m t lo i tin t ng mù quáng nào đ y! Vì th , th t là t t lành đ gi m thi u s s hãi cái

ch t. Trong s th c t p c u nguy n h ng ngày, tôi quán t ng m i tám b n tôn du già khác nhau và m i tám cái ch t khác nhau. Có l khi cái ch t đ n t t c nh ng s chu n b c a tôi có th th t b i. Tôi hy v ng là không!

Th nào đi n a, tôi nghĩ r ng ph ng pháp đó r t h u ích tinh th n trong vi c đ i phó v i cái ch t. Ngay c n u không có đ i s ng t ng lai, cũng có m t s l i ích nào đ y n u nó làm nh b t s s h i. Và b i vì ít s h i h n, ng i ta có th chu n b m t cách đ y đ . Gi ng nh cho chi n tr n, không có chu n b s t o c h i t t cho th t b i, nh ng n u chúng ta chu n b đ y đ , thì s có c h i phòng th . N u chúng ta chu n b m t cách tr n v n, r i thì t i gi phút lâm chung, chúng ta v n có th duy trì s hòa bình c a tâm th c. Chính s hòa bình c a tâm vào th i đi m lâm chung là n n t ng cho vi c trau đ i m t đ ng c thích đáng và đ y là m t s b o đ m t c th i cho m t s tái sinh thánh thi n, c a m t đ i s ng t t đ p h n s p t i. Đ c bi t đ i v i nh ng hành gi c a Đ i t i th ng M t th a, ch t là m t trong nh ng c h i hi m hoi đ chuy n hóa tâm vi t hành tu trí.

Nh đ n nh ng gì trong kho tàng cho chúng ta sau khi ch t, Ph t Giáo nói v ba cõi luân h i, m t cách k thu t đ c bi t nh "vô s c gi i", "s c gi i", và "đ c gi i". C s c gi i và đ c gi i có m t t ng trung gian tr c khi ng i ta có s tái sinh, đ c bi t nh "trung m thân". T t c nh ng gì c a đ i u này h ng t i là m c dù s ki n 'ch t' cung c p cho chúng ta c h i t t nh t đ s đ ng c p đ vi t nh t c a ý th c, chuy n hóa nó thành m t con đ ng c a tu trí, ngay c n u chúng ta không th t n đ ng c h i y m t cách có hi u qu , thì có m t t ng trung m mà nó m c dù thô thi n h n th i đi m lâm chung, cũng vi t h n nhi u th n th c lúc tái sinh. Do v y, có m t c h i khác. Và ngay c n u chúng ta có th n m l y c h i này, thì có m t s tái sinh và m t vòng luân h i ti p t c.

Vì th nh m đ n m l y c h i k di u phù h p t i th i đi m lâm chung, sau đó, trong t ng trung m thân, chúng ta tr c nh t c n t r n luy n mình đ có th s đ ng nh ng th i đi m y. Cho đ i u y, Đ o Ph t đã đ y nh ng k năng đa đ ng đ có th cho phép chúng ta áp đ ng nh ng k năng thi n quán nào đ y trong m i gi c ng , gi c ng sâu, và nh ng tình tr ng t nh th c.

K t lu n, tôi nghĩ r ng t i th i đi m lâm chung, m t tâm hòa bnh tĩnh l ng là thi t y u b t k chúng ta tin t ng trong đ i u gì, cho dù là Đ o Ph t hay tôn giáo nào đ y. T i th i đi m lâm chung, con ng i không nên tìm ki m s gi n đ , thù h n, v.v... Đ i u này là r t quan tr ng i trình đ th đ c a t p quán tr n gian. Tôi nghĩ ngay c ng i vô tín ng ng cũng th y r ng t t h n là qua đ i trong m t tình tr ng hòa bnh tĩnh l ng. Nh v y th t là h nh phúc h n. Cũng th , đ i v i nh ng ai tin t ng thiên đàng hay nh ng khái ni m khác, t t nh t cũng là gi bi t th gian m t cách yên bình v i t t ng th ng đ c a h hay tin t ng trong nh ng năng l c cao th ng. Đ i v i ng i Ph t t cũng nh nh ng truy n th ng c x a c a n Đ th a nh n s tái sinh hay thuy t nhân duyên nghi p qu , t nhiên trong th i đi m lâm chung, m t th tr ng đ o đ c c a tâm th c là l i l c vô cùng.

Tác gi : Đ c Đ t Lai L t Ma
Anh d ch: Geshe Thupten Jinpa
Chuy n ng : Tu Uy n - 17/08/2011

□

Đi di n v i cái ch t và ch t an lành

Tác Giả: Đ c Đ t Lai L t Ma

Thứ Ba, 13 Tháng 9 Năm 2011 06:38

Facing Death and Dying Well trích trong the Art of Living

n Tâm L ngày 23/08/2011